
V Praze platí filozofy špatně. Proč?

V Praze platí filozofy špatně. Proč?

LIDOVÉ NOVINY

22.9.2009, rubrika: Akademie, strana: 25, autor: RADKA KVAČKOVÁ

Učitel na brněnské filozofické nebo pedagogické fakultě si vydělá dvakrát víc peněz než jeho kolega v hlavním městě. Průměrná měsíční mzda odborného asistenta na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze činila loni 23 203 korun hrubého, tedy něco kolem osmnácti tisíc čistého. Průměrný příjem odborného asistenta na stejné fakultě Masarykovy univerzity v Brně ovšem překročil 40 000 korun. Pozoruhodný rozdíl, nezdá se vám?

Přítom stejně jako příjmy odborných asistentů se liší i příjmy docentů a profesorů. Zatímco profesor pražské Filozofické fakulty UK si loni vydělal průměrně 37 tisíc, profesor na FF MU v Brně bral téměř 63 tisíc korun!

V poslední době se čím dál častěji mluví o podfinancování vysokých škol. Na platy si ale nestěžují všichni stejně. Zdá se, že učit na technice, ale třeba i na lékařské fakultě není až tak ztrátový podnik. Téměř za žebráky se však považují zejména mnozí filozofové a taky budoucí pedagogové.

„Můj plat je 23 000 hrubého,“ odpověděl na naši indiskrétní otázku minulý týden docent Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Jan Šiška a dodal, že jeho kolegyně, odborná asistentka, si nosí domů jen patnáct tisíc čistého. Průměrný plat akademických pracovníků na této fakultě činil loni (podle údajů Střediska vzdělávací politiky) necelých 26 tisíc, což není víc, než činí průměrný plat lepší sekretářky v každé aspoň trochu prosperující firmě. A to si učitelé budoucích učitelů hodně polepšili. Tři roky předtím vydělávali průměrně jen necelých sedmáct tisíc. Tak výrazný nárůst jejich platů ostatně přivedl fakultu na pokraj bankrotu a minulého děkana stál funkci.

Tarif netvoří ani polovinu mzdy Humanitní fakulty brněnské Masarykovy fakulty platí nesrovnatelně víc a nebankrotují. Čím to je? Mají snad lepší management?

Rektor MU, politolog Petr Fiala, je na slušné platy svých lidí pyšný. „Průměrné příjmy akademických pracovníků na Masarykově univerzitě skutečně převyšují celorepublikový průměr,“ potvrzuje. Zároveň ovšem upozorňuje, že představují průměrný měsíční příjem za dobu jednoho roku včetně odměn za práci na projektech, výzkumných záměrech a grantech. Nejde tedy o částky, na něž by zaměstnanci měli na základě svých pracovních smluv automaticky nárok.

Takzvaná tarifní složka platu tvoří podle rektora pouze asi 40 procent celkových příjmů zaměstnanců MU, zbytek představuje osobní ohodnocení, odměny za práci na projektech a dalších aktivitách. „Průměrná výše příjmů rozhodně není závislá pouze na počtu přijatých studentů,“ odmítá rektor Fiala domněnku, že vzhledem ke způsobu rozdělování státních dotací „na hlavu“ vše záleží na množství vzdělávaných.

„Pro příjmy zaměstnanců univerzity není tolik důležitý celkový počet studentů, ale zejména to, jak je vysoká škola úspěšná při získávání prostředků z grantových soutěží a z evropských fondů a jak spolupracuje s aplikační sférou,“ říká a zdůrazňuje, že výše průměrných příjmů na Masarykově univerzitě dokazuje také rozumnou rozpočtovou politiku, která je založena na motivačních prvcích a umožňuje vytvářet stimulační pracovní prostředí.

Učíme i to, co jinde neučí. Děkan Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Michal Stehlík má však také jiné vysvětlení. Na otázku, proč nemohou platit své odborníky tak, jako to dělají v Brně, odpovídá: „Z jednoduchého důvodu: Máme příliš mnoho malých oborů.“ Pravdou je, že nejstarší česká univerzita poskytuje vzdělávání i v oborech, jako je například arabistika, koreanistika, turkologie a podobně, kde se posluchači počítají spíše na jednotky než na desítky. Učitelů ovšem nemůže být úměrně méně než na oborech, které plní velké posluchárny.

Není vyloučeno, že manažer, kterému by šlo jen o efektivitu, by „bonbónky“ typu koreanistiky prostě zrušil. Děkan Stehlík je ale přesvědčen, že Filozofická fakulta Univerzity Karlovy se nemůže řídit jenom ekonomickými pravidly, a zkouší jiné cesty.

Nedávno se mu podařil husarský kousek, když získal na rozvoj malých oborů od vlády na pět let přes 50 milionů korun. Nikoliv prostřednictvím resortu školství, ale resortu vnitra (proboha, vždyť tady ty jazyky a kultury někdo musí znát!) Tato finanční injekce představující desetimilionový roční přínos zachraňuje sice fakultu před deficitním rozpočtem, na zvýšení platů, které by stálo za řeč, ale stačit nemůže.

Nadějí, která by mohla situaci ve mzdách opravdu zlepšit, je podle děkana nový způsob financování vědy, proti jehož parametrům se nyní bouří pracovníci Akademie věd.

„V budoucnu bychom měli díky našemu velkému vědeckému výkonu dostávat sice méně na studenta (teď je to 34 tisíc ročně), ale výrazně více na vědu. Pokud by se přitom použil způsob hodnocení, který je na stole, pravděpodobně bychom šli dokonce do několikamilionového navýšení,“ popisuje možnosti dalšího vývoje děkan pražské filozofie Michal Stehlík. Hned ale dodává, že tak růžové to nakonec patrně nebude. A jako další problém uvádí chystaná kritéria hodnocení. Podle něj představují reálné ohrožení pro základní výzkum na úkor financí směřovaných v podstatě do privátní průmyslové sféry.

Výška platu nemá s kvalitou vyučujícího nic společného Filozofické a pedagogické fakulty nepůsobí ovšem jen v Praze a Brně. Tabulka, kterou pro nás vypracovalo Středisko vzdělávací politiky (SVP) Pedagogické fakulty UK, ukazuje, že ještě méně než v Praze vydělávají akademičtí pracovníci v Hradci Králové, zato se vyplatí učit například v Ostravě nebo v Českých Budějovicích. Podle Jana Kouckého ze SVP ale úroveň platů akademických pracovníků na jednotlivých filozofických fakultách českých univerzit nesouvisí s kvalitou jejich práce.

„Dlouhodobý efekt financování vysokých škol, které je závislé téměř výhradně na počtu zapsaných studentů a od kterého se odvíjí rozsah mzdových prostředků jednotlivých škol a fakult i platové ohodnocení akademických pracovníků, může ovšem být velmi nebezpečný,“ míní Koucký. Oslabuje totiž kvalitativní standardy, orientuje práci čistě na kvantitativní charakteristiky a demotivuje nejschopnější učitele i nejnadanější studenty.

Je nějaká naděje, že se mzdy na pražských humanitních fakultách výrazněji zvednou? Děkan pražské Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Michal Stehlík je optimista. „Pokud bude nastartována reforma vědy, měly by se zvýšit už od příštího roku,“ říká. Výrazněji, v řádu několika tisíc, by se pak podle něj průměrné mzdy mohly zvednout od roku 2012. Samozřejmě především u těch, kteří jsou vědecky aktivní.

Tabulka

Jak platíme filozofy?		
Akademičtí pracovníci (2008)	Průměrný měsíční plat (Kč)	Plat k průměru v ČR (24 282 Kč)
Masarykova Univerzita	40 594	167 %
JU v Č. Budějovicích	35 318	145 %
SU v Opavě	33 290	137 %
OU v Ostravě	32 421	134 %
Univerzita Pardubice	29 871	123 %
ZČU v Plzni	29 236	120 %
UJEP v Ústí n. Labem	27 296	112 %
UP v Olomouci	26 598	110 %
UK v Praze	24 970	103 %
U Hradec Králové	23 711	98 %

Pedagogické fakulty - Průměrný Plat k průměru ČR v roce
akademičtí pracovníci 2008 měsíční plat 2008 (24 282 Kč)

Masarykova univerzita	38 382 Kč	158 %
OU v Ostravě	37 378 Kč	154 %
JU v Č. Budějovicích	33 652 Kč	139 %
UJEP v Ústí n. Labem	32 731 Kč	135 %
UP v Olomouci	30 990 Kč	128 %
ZČU v Plzni	27 019 Kč	111 %
UK v Praze	25 976 Kč	107 %
TU v Liberci	25 323 Kč	104 %
U Hradec Králové	25 155 Kč	104 %

Zdroj: Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty UK

Vybrané **vysoké školy**

a fakulty v letech
 2005 a 2008
 UK v Praze
 Filozofická
 fakulta
 Pedagogická
 fakulta
 Masarykova
univerzita
 Filozofická
 fakulta
 Pedagogická
 fakulta
 ZČU v Plzni
 Fakulta
 filozofická
 Fakulta
 pedagogická
 JU v Č.
 Budějovicích
 Pedagogická
 fakulta
 UJEP v Ústí n.
 Labem
 Pedagogická
 fakulta
 U Hradec Králové
 Pedagogická
 fakulta
Univerzita
 Pardubice
 Fakulta filozofická

	2005	
	Průměrná	Počet
	Akademičtí měsíční mzda	studentů na
	pracovníci akademických	akademického
	pracovníků	pracovníka
3174	26 548 Kč 46 258	14,6
468	22 824 Kč 8148	17,4
231	17 854 Kč 4419	19,1
1268	35 461 Kč 31 356	24,7
197	35 376 Kč 6845	34,7
194	32 212 Kč 5390	27,8
734	28 518 Kč 15 659	21,3
111	24 410 Kč 2530	22,9
160	23 590 Kč 3338	20,8
513	29 479 Kč 8935	17,4
172	26 501 Kč 3112	18,1
378	25 977 Kč 7990	21,1
163	23 614 Kč 4499	27,7
328	26 346 Kč 6630	20,2
243	23 564 Kč 4554	18,7
429	32 683 Kč 7290	17,0
65	25 306 Kč 1159	17,7

2008